

Rägadiku loomsete jäätmete tehase projekteerimistingimuste eelnõu arutelu

Kuupäev: 03.06.2021

Kellaeg: algus 17.30; lõpp 19.00

Protokollija: Signe Siil

Osalejad registreerimislehel: Signe Siil, Triin Tõnisson, Andrean Razumovski, Merike Heinpalu, Sander Õunpuu, Toomas Tammik, Merle Orgmäe, Meelis Orgmäe, Edit Pung, Eliina Tammehoid, Morgan Hammerbeck, Pille Hammerbeck, Marvin Tammehoid, Ireen Lehtmets, Arnika Tegelman, Mariina Teter, Mart.

Päevakord:

1. Avasõna abivallavanem Toomas Tammik;
2. Eesti Väiketapamajade liidu esindajad tutvustavad kavandatava loomsete kõrvalsaaduste käitlemise tehase toimimist;
3. Küsimused-vastused

Avasõna

Teemaks on projekteerimistingimuste eelnõu, kus Kahala küla Rägadiku kinnistule kavandatakse loomsete kõrvalsaaduste käitlemise tehast ja pvc-halli. Tegemist on eelnõuga, ühtegi ehitusõigust välja pole antud. Koosoleku mõte on huvitatud osapooltel esitada tehase planeerijale küsimusi ja saada vastuseid.

Kavandatava tehase toimimine ja tutvustus

Merike Heinpalu, Väiketapamajade liidu juhatuse liige, tutvustas loomsete kõrvalsaaduste tekkimist ja liigitamist.

Loomsed kõrvalsaadused tekivad eelkõige inimtoiduks mõeldud loomade tapmisel tapamajades, toidu valmistamisel ja töötlemisel näiteks lihatööstuses ja surnud loomade kõrvaldamisel.

Loomsed kõrvalsaadused liigitatakse oma päritolu järgi:

I kategooria – hukkunud, surnud loomad, elusloomadel teatud vanusepiirides eraldatud aju ja seljaaju jms. I kategooria kõrvalsaaduseid tohib ainult põletada ja Eestis käitleb neid AS Vireen. Rägadiku kinnistule kavandatav projekt I kategooria jäätmeid ei käitle.

II kategooria – põhiliselt mitte inimtoiduks mõeldud loomsed kõrvalsaadused nt seedekulgla sisu ja soolikad nii sigadel, veistel kui ka lammastel.

III kategooria – tapamajades tapetud inimtoiduks mõeldud loomadelt saadud siseelundid, mis pole sobilikud inimtoiduks. Näiteks lihalõiked, kondid jne, millest on võimalik valmistada lemmiklooma toitu.

II ja III kategooriat võib edasi töödelda, kuna need on väga energiarikkad jäätmed, siis nende edasitöötlemisel saadud lõpptulemus on väga heaks tooraineks biogaasitehastele ja komposteerimisele.

Väiketapamajade liitu kuuluvad tapamajad, kus tapetakse veiseid, lambaid ja sigu - ei kuulu ühtegi lindusid töötlevaid tapamajasid. Jäätmete töötlemise tehase järgi tekkis vajadus, sest liidu liikmetel tekib väga palju II ja III kategooria jäätmeid. Karusloomakasvatused, kuhu läks väga palju loomseid saaduseid söödaks, on Eestis likvideeritud. Paljud tapamajad viisid oma loomseid kõrvalsaaduseid lemmikloomasööda tehasele, mille Eesti osaluse ostsid ära soomlased ja nüüd neid kõrvalsaaduseid Eestist enam vastu ei võta.

Eesti Väiketapamajade liidu liikmetel tekkinud kõrvalsaaduste maht aastal 2019 oli 2000 tonni. Võrreldes 2019. aastaga oli 2020. aastal tapetud loomade arv väiksem, aga 2020. aastal tekkinud ümbertöötlemist vajanud kõrvalsaaduste maht oli suurem, sest saaduseid enam kuskile viia ei saanud. Kuna Euroopas Soomes, Rootsis, Hollandis, Leedus on sellised tehased olemas, siis tekkis ka liidu liikmetel mõte, et miks me peame II ja III kategooria kõrvalsaaduseid AS Vireeni viima ja seal põletama ja selle eest peale maksma, kui saab sellest hoopis toota mingit toodet, mis on kasulik nii biogaasijaamadele või millega on võimalik rikastada näiteks kompostmuldasid.

Andrean Razumovski tutvustas kavandatava tehase toimimist.

Seadustes on ettenähtud normid, kuidas loomseid kõrvalsaaduseid käidelda tohib – on vaja saadused purustada ja kuumtöödelda. Liidu esialgne plaan on teha jäätmete purustamine kuumtöötlusega ja müüa tekkinud biomassi biogaasijaamadele. Sellel on mitmeid eeliseid – esialgu hoitakse kokku süsinikuheitmed, mis tekiksid jäätmete põletamisel, tulevikus saab luua teisi tooteid suurema lisandväärtusega.

Kahalasse kavandatava tehase ja Väike-Maarjas asuva AS Vireeni tehase oluline erinevus on see, et Vireen on I kategooria tehas. Kuna Vireen võtab vastu I kategooria jäätmeid, siis II ja III kategooria jäätmed muutuvad samuti I kategooriaks, mistõttu ei saagi nad muud teha kui kõiki jäätmeid põletada, mis ei ole kõige rohelisem ja ressursisäästlikum. Planeeritud Kahala tehases tuleb loomse materjali taaskasutus.

Planeeritud tehasesse toodavad II ja III kategooria jäätmed on tapamaja liikmetel jahutatud või külmutatud kujul ja selliselt need jõuavad ka tehasesse. Vireenil on üle poole hukkunud loomad ja korjused, mida ei jahutata.

Kuna tehas tehakse esialgu enda liidu liikmetele ja tahetakse, et teenus oleks võimalikult hea, siis tehakse konteinerite ka pesu, mida Vireenis ei tehta. See juba vähendab võimaliku lõhna eraldumist oluliselt. Sõidukite pesu toimub nii Vireenis kui ka kavandatavas tehases, sest see on seadusega ette nähtud. Planeeritud tehases ei toimu loomse materjali põletamist, seega tehas peaks tulema väga lõhnaneutraalne.

Loomse materjali käitluse tsükkel on jagatud kolmeks faasiks.

Esimene faas on kõrvalsaaduste kogumine ja transport. Kogumine toimub klientide kinnistes tapamajades. Looma tapul kõrvalsaadused kogutakse ja külmutatakse ja transporditakse konteineris. Konteinerid tulevad tihenditega ja transport on kinnine.

Kõige tõenäolisem faas, kus mingisugune lõhn võib välja paiskuda, enne kui kõrvalsaadused lähevad kinnisesse süsteemi, on teine faas – kõrvalsaaduste vastuvõtmine ja purustamine. Vastuvõtmine ja purustamine toimub tehase hoones sees, mis on alarõhuga. Sõiduk tuleb tehase hoonesse sisse, kallutab kõrvalsaadused alumisele tasandile purustiga mahutisse. Mahuti maht on umbes 30 tonni. Tehase jõudlus on planeeritud nii, et kõik toore, mis päeva jooksul võib tehasesse tulla, sama ööpäeva jooksul ka ümber töödeldakse. Pärast mahutisse kallutamist toimub koheselt sõiduki pesu.

Kolmandas faasis on purustatud biomassi kuumtöötlus ja kuni transpordini mahutis hoiustamine.

Kuumutamisel on kaks varianti. Pastöriseerides 70 kraadi juures ja autoklaavimisel kuumutades massi veeauruga kuni 133 kraadini. Pärast kuumtöötuse läbimist pumbatakse toore mahutisse, mis on samuti umbes 30 tonni. Mahutist viib tsisternauto toorme biogaasijaama, kes tooret osta soovib. Biogaasitoorme mahuti võib olla hoones sees, aga praegu on ta pigem projekteeritud välja, et ei peaks tsisternautoga sõitma hoonesse ja mahuti temperatuuri on lihtsam reguleerida väljast.

(slaididel näide Rootsi tehase sõidukitest – vasakpoolne see, millega jäätmeid kokku veetakse, parempoolne see, millega biomassi laiali veetakse)

Kui vaadata väga pikalt tulevikku, siis meie soov on kunagi luua veel suurem lisandväärtus, et võtaksime biogaasitoormest välja näiteks valgud välja ja siis see tsisternautode vedu kaoks ära.

Küsimused-vastused

Küsimused ja kommentaarid kohalolijatel on kursiivis. Esitatud on arendaja vastused. VV – Vallavalitsuse liikmete vastus või täpsustus

Teil on need tapamajad üle Eesti laiali, kas üks auto sõidab ühest Eesti otsast teise ja kogub kõik jäätmed, kas see on siis optimeerimine ja roheline jalajälg?

Siin on võimalik teha veoringid, vastavalt tapamajade paiknemisele nt kas Lõuna-Eestis või Põhja-Eestis. Praegu toimub see samamoodi, lihtsalt viiakse jäätmed Väike-Maarjasse. Saared näiteks ei saa kuhugi viia, saared peavad oma jäätmeid matma. Meie huvi on ikkagi, et saaksime suuri koguseid korraga, see vähendab liiklusmahtu ja suurendab kokkuhoidu meile.

Milline see vedamise maht oleks? Kui suur autode edasi-tagasi voormine oleks?

Liidu enda mahu projetteerime selleks ajaks 3000 t aastas 1-1,5 saadetist iga tööpäev. Me soovime kasvada 6000 t peale aastas, see tähendaks 2-2,5 saadetist päevas.

VV täpsustus: Liikluskoormuse küsimus puudutab põhiliselt vaid riigimaanteed ja väike lõik (Rägadiku teed), mis läheb kavandatavasse tehasesse. Liiklus veokite näol on praegu ka riigimaanteel olemas. Mis see kartus liikluskoormuse osas on?

Praegune juurdepääsutee seda liiklust ei kannata, koormuspiirang on 8 tonni ja rohkem vald seda teed ei hoolda.

See ongi projekti algaas, teele saab vald määrata projekteerimistingimused.

Miks konkreetne koht, kui meil on nõiteks Väätsa prügila, kus on juba analoogsed asjad püsti?

Sellepärast, et Väätsa prügilas ei ole võimekust. Meil on Eestis viis biogaasijaama ja seitse komposteerimisväljakut, mis võivad kõik neid jäätmeid vastu võtta, aga nendel ei ole seda võimekust.

Oleme kaalunud päris mitut kohta Lääne-Virumaal ja Järvamaal. Hetkel on teised kohad kõrvale langenud, sest see asukoht tundus kõige atraktiivsem ja mitte vähetähtis on Eesti keskne asukoht. Üle Eesti oleks enam-vähem sama kaugel ja mõistlikul kaugusel kõigil jäätmeid vedada. Samamoodi ka biogaasi toorme vedu.

Miks need teised kohad välja langesid või mis probleemid seal tekkisid?

Paide piirkonnas vaatasime mitmeid kohti, aga otsustasime linnapiiridest ja suurtest asulatest väljapoole otsida, sest linnades tekib probleem kõrvalkinnistute arendussoovidega. Oleme uurinud ka Vinni biogaasijaama kõrvale, aga meie ärihuvid ei lähe lihtsalt päris kokku – kuna nende huvi on, et biogaasitoore oleks alati olemas, siis pole huvi seda tooret edasi väärindada.

Teie plaanite jäätmeid küpsetada, mitte veetustada? Te ei võta vett välja sellest massist? Rootsi tehase materjale lugedes, on öeldud, et küpsetamise käigus 1/3 jääb massi ja 2/3 vett. Teil oli küsimuste vastustes öeldud, et vesi kogutakse kokku ja veetakse ära.

Praegustele klientidele, ehk biogaasijaamadele meil ei ole mõtet massist vett välja võtta, sest neil on seda kääritamisel vaja. Planeeritud on reoveemahuti, kuhu tuleb peamiselt konteinerite pesuvesi. Paljudel tööstusettevõtetel on settemahutid, kus kogutakse vesi, mida ei saa puhastada ja viiakse reovett käitlevale ettevõttele. Väljaveetava veega saadetised oleksid umbes 1-2 korda kuus.

Kui palju olete vett planeerinud päevas töödelda?

Kui ligi kaks autot tuleb päevas sisse, siis ligi kaks autot päevas pestakse, umbes 200l võib puhtalt pesu peale minna. Seadmete pesu oleneb, millal seadmed seisma pannakse. Tehnoloogia töötab mingi aja katkematult, pestakse vastavalt vajadusele.

Kui need jäätmed alles tuuakse sinna tehasesse, kui kinnised need masinad on, kas sealt tuleb mingi lõhn välja? Kui Vireeni auto sõidab, seda aroomi on juba kaugelt tunda ja kui läbi läheb, haiseb veel takkajärgi.

Täiesti kinnised, tihendid on, seda lõhna me hakkame mõõtma sellel suvel kõige kuumemal ajal. Vireen veab ka korjuseid ja surnud loomi, meie kõrvalsaadused on teistmoodi käideldud ja hoitud jahutatult, nad ei saa anda sama haisu välja.

Kuidas teil seal kohapeal see jahutamine toimub?

Tehases jäätmete jahutamist ei toimu, sest tehase võimekus võimaldab koheselt saabunud jäätmed panna purustisse-kuumtöötlusmahutisse.

Kirjutasite, et maksimaalsed päevased kogused on 24 tonni, mahutite võimekus on 30 tonni. Puhver on väga väike, kui kohe samal päeval tooret ära ei veeta, kus siis järgmise päeva toodav seisab? Ja kui see jääb tehase juurde seisma, siis on küla haisu täis.

24 tonni on maksimaalne kogus, meil ei tule nii palju päevas sisse, aga võib juhtuda, et mingitel päevadel tuleb rohkem kui tavaliselt nt jaanipäev, jõulud jne. Tapamajades on jahutatud Veterinaarameti poolt tunnustatud jäätmeruumid, kus hoiustatakse nagunii kõrvalsaaduseid nii kaua, kui vaja. Võimekus 30 tonni, see ongi juba puhver. Mahuteid saab alati vajadusel juurde tellida. Meie tavapärane saadetis on umbes 8 t.

/Täpsustus pärast arutelu toimumist/

Kui tapamajad mingil põhjusel ei saa jäätmeid kauem hoiustada ja tehas mingil põhjusel ei saa saadetist vastu võtta, siis saab endiselt jäätmed viia Vireeni, kes peab need kogused vastu võtma.

Aga plaanite ju tehast suurendada 6000 tonnini aastas, kahekordse koguse peale, kuidas siis kõik ära mahub?

Investeering tuleb kohe 6000 tonni võimekuse peale. 3000 tonni on alguses see, mis tuleb meie liidu liikmetelt. Millal võib jõuda täisvõimekuseni, seda ei oska öelda.

Kuumkäitlemine on kinnine protsess, seal tekivad gaasid ja tekib ülerõhk, kaitseventiilid reguleerivad. Mis saab vabanenud aurust edasi?

Kuumtöötlusel vabaneva auru püüdmiseks on liini osana planeeritud veeauru käitlusseadmed ja filtrid. Inglise keeles scrubber. Me püüame veeauru kondenseerimisel ära ja filtrid püüavad kinni ebasoovitavad ühendid nt lõhna. Filtreid saab selle järgi valida, mis on need ühendid, mida kinni on vaja püüda. Kui filter aja jooksul kulub, tuleb see välja vahetada.

Avariilukorras kõik need filtrid seda kinni küll ei suuda püüda, 100% küll mitte.

Kuumtöötlusseadmeid või autoklaavid ehitatakse nii, et kui nad kuskilt järele annavad, siis on kindel koht, kus nad järele annavad, et miski ei läheks hoonest välja.

Mille kaudu toimub õhuvahetus tehasehoonel?

HEPA filtrite kaudu.

Millega on planeeritud kuumutamine?

Hetkel on planeeritud gaasiga, mille tarbeks tuleb territooriumile gaasimahuti. Gaas tuuakse territooriumile autoga, tankimine toimub väga harva.

/Täpsustus pärast arutelu toimumist/

Planeeritakse kaks gaasimahutit üks maapealne ja üks maa-alune. Mõlemad mahutavusega kuni 5 tonni ja ei asetse kohakuti.

VV täpsustus: Gaasipaigaldisele esitavad nõuded tulenevad määrusest nr 87 „Küttegaasi kasutavale gaasipaigaldisele, selle ehitamisele ja gaasiseadme paigaldamisele ning gaasiballooni ladustamisele ja gaasianuma täitmisele esitatavad nõuded“.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/107072015032?leiaKehtiv>

Määruse kohaselt peab gaasipaigaldis olema projekteeritud ja ehitatud selliselt, et oleks tagatud ohutus selle tavapärasel kasutamisel, sealhulgas oleks välistatud elektrist tulenev oht ning et välise tulekahju korral oleks plahvatusoht minimaalne ning tulekahju puhul ei toimuks olulist tulekahju laienemist. Mahuti ja mahutite grupp peavad asuma välistest objektidest ohutus kauguses.

Mahutite minimaalsed kaugused välistest objektidest on toodud määruse nr 87 § 16 tabelis.

Näiteks kuni 5 tonnise maapealse mahuti kaugus üksikelaanust 3 m, korterelaanust ja koolist 50 m, ravi- ja hooldusasutusest 300 m.

Kuidas siloaukude omanik hakkab oma territooriumile ligi pääsema?

Aed, mis on mõeldud kõrvaliste isikute ja loomade territooriumilt eemale hoidmiseks on planeeritud nii, et juurdepääsuteesid kinni ei panda.

Loomad ei pääse küll territooriumile, aga kuna loomad tunnevad inimesest lõhnasid kümneid kordi paremini, siis võib neid hakata rohkem ringi liikuma. Kuidas nende heidutus mõeldud on?

Esialgu maandame seda riski läbi selle, et tehas ei tohiks vähemalt inimesele üldse mingit lõhnataju tekitada. Protsessid ei toimu lageda taeva all ja tehas on kinnine. Loomade heidutamise vajadus tuleks ekspertidega konsulteerida.

Sooviks kuulda kedagi, kes elab mõne sarnase tehase kõrval. Kontakteeruda Soome või Rootsi tehase omavalitsustega.

Vireeni tehasele elatakse lähemal kui 300 m. Aga planeeritav pole ka Vireeni tehasega sama.

VV täpsustus: Mingil määral on kontakteerumine Soome omavalitsustega ilmselt võimalik.

Kahala tehas tuleks II ja III kategooria jäätmete käitlemiseks. Aga kas tehnoloogia on valmis ka I kategooriat käitlema?

Ei ole. Siis me ei saa teha neid asju, mis me tahame teha. Me ei saa müüa biogaasijaamadele, sest I kategooria käitlus sinna ei saa minna. Kui me tahame toota komposti, siis me ei saa seda I kategooria jäätmeid käideldes teha. Kui tuleb I kategooria jäätmed sisse, siis kogu tehas muutub I kategooria käitlejaks ja siis ei saa muud teha kui põletada. II ja III jäätmete käitlemiseks peab olema I kategooriast eraldi tootmisliin.

Te võtate praegu loomsed jäätmed, purustate-kuumtöötlete – kasutate selleks fossiilset kütust mitte biogaasi. Rekkad, kes seda biogaasi kohale toovad ja toorme biogaasijaama viivad töötavad diisliga. Kas see tegevus roheenergia tootmise vaatest on keskkonnasõbralik? Meile siin ei jää täna muljet, et see oleks keskkonnasõbralik ja jätkusuutlik projekt oma olemuselt. Jah, see et biomass ja jäätmed ära kasutatakse on, aga see viis, kuidas üle Eesti tuuakse kokku, tehases tehakse ainult massiks ja veetakse jälle järgmisesse kohta. Kas tootmine on kuidagi Euroopa Liidu poolt doteeritud?

Tootmises ei pea kasutama fossiilset gaasi, võimalus biogaasi kasutamiseks on olemas. Doteeritud on biogaasi tootmine. Transporttegevus toimub nagunii, meie ülesanne on seda minimeerida ja töötada logistika kallal. Töötame selle osaga, mida me saame mõjutada – ehk siis jäätmeid enam ei põletata vaid tehakse biogaasi, millega saavad ka veokid sõita. Loomsed kõrvalsaadused on energiamahukamaid biomassi liike.

Aga kuumtöötlus võtab väga palju ära seda energiat?

Võtab, aga kuumtöötlus peab toimuma nagunii. See on tarbijaohutuseks. Mis iganes kogu selles töötlustsükliks selle biomassiga juhtub, tihti jõuab see ühel või teisel viisil põllule, siis ei oleks mingit ristsaastumise ohtu. See tuleneb Eesti seadustest ja EL direktiividest, me ei saa seda muuta. Need mis põllule viiakse, neil peavad olema ka sertifikaadid näiteks biogaasijaamadest.

Biogaasitootmine mingist hetkest oleks ju mõistlik kohapeal?

Oleme ka seda mõelnud, aga need ongi need laienduse plaanid, mis sõltuvad turu situatsioonist. Me võime plaanida, et 5 aasta pärast teeme lisainvesteeringud ja hakkame ise biogaasi tootma või siis kaasame lihatööstuse ja hakkame mingit kvaliteetset valku tootma. Aga mis on turuseis 5 aasta pärast ja millised on toetused, seda on päris raske ennustada. Aga seda võime arutada, mis on teie vaated, mis üldse oleks aktsepteeritav.

Minu jaoks on probleem, et me lahendame väike tapamajade näol selle tehasega ühe väikese osa Eesti lõikes. Mida teevad suured lihatootjad nagu Rakvere, Saaremaa jt? Kuskil võiks keegi vaadata riiklikult seda loomsete kõrvalsaaduste käitlemist ja rohelist jalajälge terviklikult.

Meie ei saa riiklikul tasandil ega suurtootjate eest vastata. Aga viiakse Vireeni ja osaliselt eksporditakse oma jäätmeid nt Soome, kus suurtootjate osanikel on oma käitlustehased. Suurtootjatel puudub huvi Eestis teemat riiklikult lahendada.

Riiklikust vaatest lahendati teema Vireeni tehase loomisega ära. Aga tegelikult on meil lähiriikidest kõige kallim loomsete kõrvalsaaduste käitlemise kulu. See mõjutab kõigi lihatööstuste konkurentsivõimet ja tuleviku väljavaateid. Eestist viiakse päris palju elusloomi välja, sest lihtsalt ei ole kulutõhus siin tappa. Ja siis tuuakse see sama liha Eestisse tagasi.

Rohelisuse ja jätkusuutlikkuse juurde tulles räägime me süsiniku jalajälje vähendamisest. Kui me tahaksime, et süsiniku jalajalg oleks 0, siis tuleks tänapäeval kogu majandustegevus ära lõpetada.

Tundub ebamõistlik väiketootjatele teha eraldi tehas, kui ükski suurtööstus seda Eestis ei vaja. Kas see mahtude suurenemise plaan tähendabki seda, et suurtootjad tulevad ka mingil ajal oma toormega?

Üks osa on tapamajade laienemine, aga rohkem on mõeldud lihatööstuse mahte, kellel jääb hästi palju üle lihalõikeid, konte ja kes praegu viivad Väike-Maarjasse.

Kas Väike-Maarja tehas siis hakkab amortiseeruma?

Ei hakka, nad ikka investeerivad. Tegid uue katlamaja, et seda, mida nad toodavad hakata põletama ja kellelegi sooja andma. Neil on ka seal väike tööstuspark kõrval, aga kas neil suudetakse ka kõik see soojus ära kasutada, mis toodetakse. Ka meil hakkaks sooja tekkima, mitte sellises mahus nagu Vireenil, aga ka mõttekoht, kui kellelgi on huvi.

Kes oleks tehase omanikud?

Eesti Väiketapamajade liidu liikmed on asutajad ja omanikud.

[/Täpsustus pärast arutelu toimumist/](#)

Eesti Väiketapamajade liidu nimekiri ajas muutuv: aasta jooksul on tavapärane, et mõni liige lahkub või tuleb juurde. Liidus on praeguse seisuga 9 liiget. Liidu põhikirja järgi kuuluvad sinna väiketapamajad ja -lihakäitlusettevõtted. Praeguse seisuga on ehitamiseks vajaliku ettevõtte loomisesse avaldanud soovi panustada 5 liidu liiget ning ettevõtte asutamisel saab osanike nimekiri olema avalik.

Kas selle tehase rajamiseks on teil mingi toetusmeede?

Jah, ootame kui nüüd Keskkonna Investeeringute Keskus ja Maaeluministeerium kuulutab välja taastusrahastuse voorud ringmajanduse ja taaskasutuse programmist.

Palju tehas umbes maksaks?

Oleneb, mida teha lubatakse, aga paar kuni viis miljonit.

Kui mitu töökohta tehas juurde tooks?

Umbes 10, sest tehas on automatiseeritud, aga need oleksid üsna kõrgepalgalised töökohad. Töötajatele tuleb teha ise väljaõpe.

Koostatud on keskkonnaaspektide ohuhinnangu maatriks, kas seda saab tutvustada ja kes selle koostas?

Selle me oleme ise koostanud, vajadusel on ettevõtte Hendrikson ja Ko nõus hinnangu tegema.

Siin peaks tegema selle keskkonnamõjude strateegilise hindamise.

VV täpsustus: Keskkonnamõju eelhindang tuleb seaduse järgi kindlasti teha, seda teeb kohalik omavalitsus. Aga see tuleb seaduse järgi järgmise tegevusloa etapis ehk siis ehitusloa menetluse etapis.

Kuna te ei ole rahvusvahelise Euroopa assotsiatsiooni liige, mitte keegi Eestist ei ole selle liige, kes tagab, et kõik need keskkonna nõuded, mis direktiividesse on sisse kirjutatud, on selle käitlustehase puhul tagatud. Kes seda kontrollib?

Seda kontrollib Põllumajandus- ja Toiduamet ja Keskkonnaamet. Tehase võib päevapealt ettekirjutusega kinni panna.

Kas selliseid koosolekuid tuleb veel, sest praegu ei teadnud kogukonna inimesed sellest koosolekust ega jõudnud nii kiiresti reageerida?

VV: Teeme projekteerimistingimused avatud menetluses, teeme uuesti teavitamise ja uue koosoleku ja teavitame koosoleku toimumisest lisaks lähinaabruse kinnistuomanike meiliaadressile teate saatmisest ka valla kodulehel ja ajalehes.

Keegi siinolijatest ei ole analoogset tehast töös näinud. Kirjas oli, et 2021 juuni külastatakse tehast. Teie ise olete minemas, kas vallavalitsuse esindaja või igaüks oma kuluda ja kirjadega saab kaasa minna?

See on kokkuleppimise asi. Meie grupp on minemas, aga me ei tea kuupäevi. Mõislik oleks üks esindaja ikka kaasa võtta.

Millal võiks toimuda järgmine kokkusaamine?

VV: Võib-olla on mõistlik planeerida koosolekuks see aeg, kui tehasekülastus on ära. Selle aja peale on võib-olla laekunud mingit täiendavat infot ja siis on lihtsam vastata ka järgnevatele küsimustele.